

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Jnstitvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

19 Quibus modis liceat aliquid dare, vel accipere ob rem spiritualem
datam, vel acceptam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

Quot, & quibus modis liceat aliquid dare, vel accipere ob rem spiritualement datam, vel acceptam.

CAPVT XIX.

P R I M O quæritur, An liceat aliquid dare, vel accipere pro re spirituali ob consuetudinem vsu receptam? Ratio dubitandi est, quia consuetudo contra ius diuinum, vel naturale corruptela censetur, & ideo locum, & vim nullam habet. Item in cap. Cum Ecclesiis, de Simonia, damnatur consuetudo, vt corruptela, qua pro Episcopis, Abbatibus, & quibuslibet aliis Ecclesiasticis personis introducendis, & immittendis in possessionem Ecclesiarum, vel pro Clericis ad ipsentibus possessionem Beneficii, vel pro benedictionibus nuptiarum aliquid temporale recipitur. Et cap. Iacobus, de Simonia, reprehenditur consuetudo, qua quis in Canonicum receptus dare prandium, vel pactum solebat, cap. Non satis, eodem Titulo, prohibetur, ne aliquid exigatur, etiam prætextu consuetudinis, pro sepulturis, vel benedictionibus chrisimatis, sicut olei, & cap. Abolendam, eodem Titulo, reprobat consuetudo, qua certum quid solebatur pro terra sepulchra. Idem colligitur ex cap. Suam nobis, de Simonia, cap. Quæstio est, 21. quæstion. 2. cap. In Ecclesiastico 13. quæstion. 1. Ex altera parte habetur in cap. Ad Apostolicam, cogendos esse laicos ad laudabiles consuetudines in spiritualibus, & annexis spiritualibus obseruandas & graues exactiones esse tollendas. Et idem patet ex cap. Cum in officio, de Prescripto, & cap. Nec numerus 10. quæst. 13. De hac re tractat speciatim Maior, dist. 25. quæst. 4.

Sciendum est, aliud esse de temporali commodo, quod exigitur ob rem spiritualement, antequam ea conferatur, aliud verò de temporali, quod exigitur ob rem spiritualement, ante iam datam & acceptam. In primis Canones, & iura prohibent, ne temporale exigatur ex pacto antequam res spiritualis detur, & accipiatur: quia re vera qui sic exigit, videtur rem spiritualement vendere, & solet alios offendere.

Caietanus verò in Summa in verbo Simonia, & Nauarrus in Manuali, cap. 23. num. 106. docent, posse aliquando peti temporale ante spirituale datum, vel acceptum, videlicet ad contentiones, & lites, siue molestie occasiones impediendas, quæ alioqui probabiliter futuræ præuidentur.

Deinde Canones, & iura non prohibent exigere post spirituale datum, & acceptum id, quod dari, & accipi consuetum est pro spirituali: & hoc maxime locum habet, quando id exigitur implorato superioris officio: verumque patet, quia tunc exigitur id, quod consuetudo vsu recepta habet, nec in hoc vlla est Simonie species, nec vlla offensionis occasio: exigitur enim, quod ex consuetudine debetur.

Quare supra citati Canones, vel Decreta secum minime pugnant: quia cum reprobandæ consuetudines, locum habent in his consuetudinibus, quibus exigitur aliquid ex pacto pro spirituali nondum dato, & accepto: aliæ verò Constitutiones, in quibus dicitur compellendos esse laicos, vt laudabiles in his rebus consuetudines seruent, loquuntur de his consuetudinibus, quibus datur temporale, vel exigitur pro spirituali iam antè dato, & accepto. Ita prædicta Decreta Concilii Glossæ, Hostiensis, & Patrimonialis in cap. Ad Apostolicam, & cap. Suam nobis, de Simonia, Archidiaconus in cap. Iudices, & cap. Azarho, dist. 63. cap. Ordinationes. 1. quæst. 1. & S. Thomas in 2. 2. quæst. 100. art. 3. & Maior loco supra citato. Præterea, quando Canones, vel iura explicite damnant consuetudinem in certis rebus spiritualibus, illa seruanda non est: licet ve-

rò, quando consuetudinem receptam in aliquibus rebus spiritualibus, non improbant.

Dices, Quomodo consuetudo valere potest, vt temporale pro spirituali detur, vel accipitur, cum Simonia sit iure naturali, & diuino prohibita, contra quæ iura, & decreta consuetudo non valet? Respondeo, eam consuetudinem esse corruptelam, qua aliquid datur, vel accipitur tanquam pretium rei spiritualis, non tamen eam consuetudinem, qua temporale aliquid datur, & accipitur, vel tanquam alimentum vitæ, vel tanquam stipendium laboris, & operæ, vel tanquam gratis oblatum. Quando igitur dato, & accepto spirituali consuevit temporale dari, & accipi eam consuetudinem non damnamus, quia probabiliter censemus vnum huiusmodi esse bene introductum: credimus enim temporale cepisse dari, & accipi tanquam subsidium vitæ, vel tanquam stipendium laboris, vel tanquam gratis oblatum. Nec est, quod credamus cepisse introduci, tanquam si daretur, vt pretium rei spiritualis, nisi aliunde constitit dari, vt pretium, vel nisi Canones, & iura specialiter cauerint, ne vilo modo aliquid exigatur, vel percipiatur, vel ne talis consuetudo in posterum seruetur. Quoniam quamuis consuetudo alioqui per se mala non sit, potest nihilominus aboleri, vt omnis mali species, & occasio tollatur, & semel abrogata potest iterum introduci.

Secundò quæritur, An aliis modis licet possit temporale dari, & accipi pro spirituali? Respondeo, simoniam minime committi, si aliquid detur, vel accipiatur, vt elemosyna in victum necessaria.

Secundò, quando datur, & accipitur temporale in penam. Sic enim solet imponi multa pecuniaria, cum quis absoluitur ab excommunicationis, interdicti, vel suspensionis sententia, & vinculo.

Tertiò, quando, aliquid imponitur tanquam id, cum quo aliud permutatur, vt cum votum, vel iniurandum pecunia redimitur, vel cum ieiunium, vel aliquid aliud simile obligationis vinculum cum pecunia permutatur, vel pretio redimitur.

Quartò quando pecunia datur, vel accipitur ad redimendam iniquam vexationem, hoc autem locum habet, quando quis ius habet acquisitum, & ab illius possessione contra iustitiam deicitur.

Verùm quæstio est, An licitum sit alicui, precio redimere vexationem Ecclesie, V. g. Hæreticus, vel Paganus, vel Tyrannus sibi certam Ecclesiam, vel beneficium Ecclesiasticum vsurpauit, & penes se retinet. Quæritur, inquam, An liberum sit Titio pecuniam quætere, qua Ecclesiam illam, vel beneficium redimat. An item liceat Episcopo pecuniam dare Titio patrono, vel Electori, vel Collatori, vel Confirmatori: ne præsentationem, electionem, collationem, confirmationem iniquam, & Ecclesie noxiam faciat.

De hac quæstione Caietanus in Opuscul. tom. 2. tract. 9. quæst. 3. Sotus, lib. 9. de Iustitia, quæst. 6. art. 1. ad quintum, in quibus locis respondent, fas esse Ecclesiam, vel beneficium redimere: quia sicut Ecclesia ius habet redimendi vexationem suam pecunia data, ita quoque Titius potest iure redimere vexationem Ecclesie, dando pecuniam, ne Hæreticus, Schismaticus, aut de Hæresi suspectus præsentetur, institutur, eligatur, vel confirmetur in beneficio, vel ne ei certum beneficium, vel Ecclesia vacans conferatur.

Quintò quæritur, An omnis pactio, siue conuentio in spiritualibus, siue quasi spiritualibus sit iure prohibita: Ratio dubitandi est, quia cap. vlt. de pactis, & cap. Quam pio. 1. quæst. 2. generatim habetur, omnem conditionem siue pactioem in spiritualibus esse damnatam. Respondeo, aliquando iure esse permissam pactioem huiusmodi.

Primò, quando quis tradit rem suam Ecclesie, potest in ea re conditionem, quam voluerit, apponere, tunc enim onus imponitur rei tradite, cap. Verum de conditionibus appof. Vnde potest tenere solum dari eo pacto, vt in eo

facta

facta aedes extruitur: & qui dat, potest certum censum si-
bi reservare, vel ius patronatus retinere, *cap. Olim, de res-
tit. spoliat.*

Potest itidem licentiam concedere construendi Ec-
clesiam, sub certo pacto, *cap. Quando, & cap. Ex insinua-
tione, de Consibus.*

Secundo, quando certa Ecclesia, vel beneficium va-
cat, potest Episcopus eam Canonicorum Collegio, ante-
quam beneficium, vel Ecclesia conferatur, illi Ecclesie, vel
beneficio certum onus imponere, videlicet: vt qui illud
impetrauerit, debeat semel, vel bis sacrificium offerre, vel
in certo altari rem factam facere. *cap. Licet, & cap. Signi-
ficatum, de preben.*

Tertio quando aliquid exigitur Canonis, vel iuris
permisso, tunc conferre spirituale ea conditione, vt fiat id,
quod ius promittit, simoniaca conditio non est. Abbas
in *cap. Olim, de restitut. spol.* Vnde fas est consecranti, vel
visitanti Ecclesiam, procuracionem exigere, *cap. Cum sit
Romana, de Consibus, cap. Apostolus, de Prescrip. cap. Re-
latum, 10. quæst. 3.*

Obijcies, Simonia est contra ius diuinum, ergo iu-
re humano permitti non potest, vt res spiritualis pre-
tio detur, vel accipiatur, vel prohiberi nequit, ne gratis
detur? Respondeo: Iuris humani auctoritate fieri non
posse, vt aliquid detur, vel accipiatur, tanquam pretium
rei spiritualis: fieri tamen posse, vt ex pacto, vel conditione
aliquid detur, tanquam stipendium laboris, & operæ, vel
tanquam vitæ subsidium.

Infitis: Si sic detur, Simonia non est: ergo ius huma-
num nihil concedit. Respondeo, iure Canonico multa
prohiberi, ne ex pacto fiant, quæ aliqui iure diuino per-
missa sunt: prohibeatur vero eiusmodi iure Canonico,
ad fraudes tollendas, ad simoniæ speciem, & occasionem
abdicendam.

Deinde verò cum huius generis aliqua Ius Canoni-
cum permittit, aufert è medio præsumptionem simoniæ;
ac proinde quamuis pactum admittat, id contra ius diu-
inum non facit, quia solum permittit, vt ex pacto aliquid
detur, vel accipiatur, tanquam stipendium, vel alimen-
tum vitæ.

Quinto quæritur, An simonia cadat in eos, qui di-
cuntur mediatores in dandis, vel accipiendis spiritualibus
pro temporalibus? Respondeo, cadere, etiam si qui mi-
nistrat, vel accipit spirituale, nihil temporale recipiat, vel
det, aut nihil pacificatur, & etiam si penitus ignoret per in-
termedias personas datum, vel acceptum esse temporale
pro spirituali, vel irritum de eo pactum fuisse. *cap. Statuimus,
& cap. Si quid, de simoniactis, prim. questione prim.*
Vnde Simoniacus est Titius, si pecuniam dederit Caio, vt
opera ipsius, Sempronius filius ordinem, vel beneficium
Ecclesiasticum impetret ab Episcopo Seio. Simoniacus
item est Titius, si accepta à Caio pecunia, suum benefi-
cium resignauerit, pure, & simpliciter apud Seium Episco-
pum plane inscium; quia per talem resignationem viam
Caius sibi aperit, & parat ad beneficium impetrandum, &
obtinendum. Insuper simoniacus est Caius, qui cum Titio
paciscitur, vt consensum ipsè Titius præstet, si pensio fue-
rit in beneficio ipsi Titio collato, imposita. Nam ex hu-
iusmodi pacto Caius commodum sibi lucratur, parando
sibi viam ad pensionem Ecclesiasticam obtinendam,
quæ beneficio nunquam imponitur, sine
consensu eius, qui benefi-
cium confert.

De obligatione restituendi quod est per simoniam
datum, vel acceptum.

CAPVT XX.

NOTANDUM est, per simoniam, duo dari, & ac-
cipi; vnum est res spiritualis, quæ datur, vel ac-
cipitur; alterum est pecunia, vel commodum, pecu-
nia, æstimabile.

Primo agendum de pecunia, vel commo-
do temporali, quod propter rem spirituales datur, & accipitur.

Secundo loco de re spirituali data, vel accepta.

Primo quæritur, An iure diuino, & naturali, an verò
tantum Canonico restitui debeat pecunia, siue aliud lu-
crum temporale, quod simoniacè datum, & acceptum
est?

Tres sunt opiniones: Prima est asserentium iure di-
uino, & naturali esse restituendum. Ita Adrian. *Quodlib. 9.
art. 3. Medina, De restitut. eius, quod acceptum est per
vsuram, quæst. 4. in 2. argum. vers. lam ad rationes. Ma-
ior in 4. distinct. quæst. 7. Sotus, lib. 9. de iustitia, quæst. 8.
art. 1. ad 6.* Ratio eorum est, quia iurum huiusmodi da-
tum est, & acceptum contra voluntatem domini in ijs,
quæ domini sunt, qualia sunt spiritualia. Nam Christus
Dominus præcipit, *Matt. 10.* (Gratis accepistis, gratis da-
te;) sed id, quod contra voluntatem domini accipitur, re-
tineri tuta conscientia non potest. Hæc ratio est S. Thomæ
2. 2. quæst. 100. art. 6. vbi sic ait: Nullus potest licitè re-
tinere id, quod contra voluntatem domini acquisiuit; puta
si aliquis dispensator de rebus domini sui daret alicui con-
tra voluntatem, & ordinationem domini sui, ille quæ ac-
ciperet, licitè retinere non posset. Dominus autem, cuius
Ecclesiarum Prælati sunt dispensatores, & ministri, ordi-
nauit, vt spiritualia gratis darentur, *secundum illud Matth.
10.* (Gratis accepistis, gratis date.) Et ideo qui muneris
interuentu spiritualia quæcunque assequitur, ea licitè re-
tinere non potest.

Hæc ratio S. Thomæ vim suam habet ex ipso iure di-
uino, & ipsa natura rei.

Alter opinio est asserentium, id, quod datum est, &
acceptum simoniacè restituendum esse, non quidem iure
diuino, vel naturali, sed iure tantum Canonico. Ita viden-
tur sensisse, qui sequuntur auctores, Paludanus, in 4.
distinct. 25. quæst. 5. art. 1. in tertia pænna, Silu. verb. Simo-
nia, quæst. 20. Aug. eod. verb. 7. q. 1. Tabien, eod. verb.
n. 38. Nauar. in Man. cap. 23, num. 103. & 104. Hi omnes
ea vnica ratione mouentur, quia in *cap. Mand. de Simoni.*
respondet Pontifex, simoniam mentalem ex ingressu in
religionem commissam, per quam erat aliquid datum, &
acceptum à monachis, qui quemdam in religionem acce-
perant, sola cordis penitentia expiari debere: quod Pon-
tificis responsum locum non haberet, si restituendi obli-
gatio ex iure diuino, vel naturali nasceretur. Nam sicut
lucrum per vsuram mentalem acquisitum, debet omnino
secundum conscientiam restitui, quia obligatio restituendi
id, quod est ex vsura acquisitum, oritur ex ipso iure natu-
rali, & diuino: sic etiam, si obligatio restituendi id, quod
ex simonia datum, & acceptum est, ex ipsa natura, & iure
diuino existeret, deberet restitui, quod est per simoniam
mentalem acceptum.

Tertia opinio distinguit in hunc modum: Quod est
acceptum per simoniam iure diuino damnatum, debet
restitui ex ipsa natura rei, & iure diuino, vt si quis pecu-
niam acceperat ob sacramenta, quæ contulit. Quod au-
tem receptum est per simoniam, solo iure Canonico pro-
hibitam, restituendum est non quidem iure naturali, vel
diuino, sed Canonico. Sic inter alios Henricus, *Quodlib.
6. quæst. 26. ratiocinatur.*

Hanc sententiam sequi videntur Canonici iuris inter-
pretes